

POSTANOWIENIE

18 września 2025 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Dariusz Dończyk

na posiedzeniu niejawnym 18 września 2025 r. w Warszawie
w sprawie z wniosku D.S. i G.B.
z udziałem A.G.
o dział spadku i zniesienie współwłasności,
na skutek skargi kasacyjnej A.G.
od postanowienia Sądu Okręgowego Warszawa - Praga w Warszawie
z 12 października 2022 r., IV Ca 618/22,

- 1. odrzuca skargę kasacyjną;**
- 2. pozostawia rozstrzygnięcie o kosztach postępowania kasacyjnego w orzeczeniu kończącym postępowanie w sprawie.**

(A.G.)

UZASADNIENIE

Postanowieniem z 12 października 2022 r. (sygn. akt IV Ca 618/22) Sąd Okręgowy Warszawa-Praga w Warszawie, oddalił apelację uczestniczki A.G. od postanowienia wstępnego Sądu Rejonowego dla Warszawy Pragi-Południe w Warszawie z 23 września 2021 r. (sygn. VII Ns 292/21), którym oddalono jej wniosek o stwierdzenie nabycia przez zasiedzenie udziału w wysokości $\frac{1}{2}$ we własności nieruchomości, należącego pierwotnie do K.S.. Sprawa została rozpoznana w ramach postępowania o dział spadku po A.C. oraz zniesienie współwłasności nieruchomości położonej w T., dla której prowadzona jest księga wieczysta nr [...], wszczętego z wniosku D.S. i G.B. z udziałem A.G..

Uczestniczka A.G. zaskarżyła powyższe postanowienie skargą kasacyjną, określając wartość przedmiotu zaskarżenia na kwotę 80 000 zł, odpowiadającą ¼ wartości przedmiotowej nieruchomości położonej we wsi T..

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 519¹ § 4 pkt 4 k.p.c., skarga kasacyjna w sprawach o dział spadku i zniesienie współwłasności przysługuje wyłącznie wtedy, gdy wartość przedmiotu zaskarżenia nie jest niższa niż 150 000 zł. W niniejszej sprawie wartość ta nie została osiągnięta, co skutkuje niedopuszczalnością skargi kasacyjnej z mocy ustawy.

Skarżąca wskazała wartość przedmiotu zaskarżenia na kwotę 80 000 zł, uzasadniając, że sprawa dotyczy zasiedzenia udziału w nieruchomości, a zatem należy do spraw z zakresu prawa rzeczowego, w których – jej zdaniem – skarga kasacyjna przysługuje niezależnie od wartości przedmiotu zaskarżenia. Argumentacja ta nie zasługuje na uwzględnienie.

W sprawach o zasiedzenie należących do spraw z zakresu prawa rzeczowego skarga kasacyjna jest dopuszczalna niezależnie od wartości przedmiotu zaskarżenia (zob. np. postanowienie Sądu Najwyższego z 17 lipca 2013 r., V CNP 74/12). Nie dotyczy to jednak spraw o zniesienie współwłasności i działu spadku, jeżeli wartość przedmiotu zaskarżenia jest niższa niż sto pięćdziesiąt tysięcy złotych (art. 519¹ § 4 pkt 4 k.p.c.). Takie samo rozwiązanie przyjęto w odniesieniu do spraw o podział majątku wspólnego (art. 519¹ § 2 k.p.c.). W niniejszej sprawie zarzut zasiedzenia został podniesiony incydentalnie, w ramach postępowania o dział spadku i zniesienie współwłasności. W takiej sytuacji zastosowanie znajduje próg właściwy dla sprawy głównej, tj. 150 000 zł, zgodnie z art. 519¹ § 4 pkt 4 k.p.c.

Jak wynika z akt sprawy, w tym z uzasadnienia postanowienia Sądu Okręgowego (str. 2), spór o zasiedzenie udziału, który pierwotnie przysługiwał K.S., został rozpoznany w ramach postępowania o zniesienie współwłasności nieruchomości położonej w T., dla której prowadzona jest księga wieczysta nr [...]. W szczególności, dopiero w piśmie z 7 kwietnia 2016 r. wnioskodawcy rozszerzyli

żądanie o zniesienie współwłasności całej nieruchomości, co otworzyło drogę do rozstrzygnięcia sporu o własność w trybie art. 618 § 1 k.p.c.

Dla oceny dopuszczalności skargi kasacyjnej decydujące znaczenie ma nie charakter podniesionego zarzutu, lecz forma postępowania oraz jego przedmiot główny. Niedopuszczalne jest wyodrębnienie fragmentu rozstrzygnięcia (np. zasiedzenia udziału) i traktowanie go jako samodzielnej sprawy rzeczowej w celu obejścia ustawowego progu dopuszczalności skargi kasacyjnej. Stanowisko to znajduje potwierdzenie w ugruntowanej linii orzeczniczej Sądu Najwyższego, zgodnie z którą skarga kasacyjna nie przysługuje od postanowienia sądu drugiej instancji rozstrzygającego spór o zasiedzenie, jeżeli spór ten został rozpoznany w ramach sprawy o dział spadku lub zniesienie współwłasności, a wartość przedmiotu zaskarżenia nie przekracza ustawowego progu (por. m.in. postanowienia Sądu Najwyższego: z 13 stycznia 2017 r., III CZ 59/16, z 3 lipca 2019 r., II CSK 821/18, z 28 października 2021 r., V CSK 114/21). Analogicznie, w orzecznictwie Sądu Najwyższego przyjęto, że w sprawach o podział majątku wspólnego, rozliczenie nakładów – choć samoistnie mogłoby podlegać niższemu progowi – w ramach postępowania nieprocesowego wymaga spełnienia progu 150 000 zł (por. np. postanowienia Sądu Najwyższego z 14 marca 2018 r., IV CSK 478/17 i z 15 marca 2018 r., III CZ 6/18).

Wartość przedmiotu zaskarżenia podana w skardze kasacyjnej nie jest wiążąca dla Sądu Najwyższego, który może ją poddać weryfikacji na podstawie akt sprawy, z pominięciem zasad określonych w art. 25 i 26 k.p.c. (por. np. postanowienia Sądu Najwyższego: z 1 grudnia 2016 r., IV CSK 247/16, z 25 czerwca 2015 r., III CZ 31/15, z 15 czerwca 2020 r., IV CSK 670/19, z 10 lipca 2020 r., I CZ 29/20, z 21 stycznia 2003 r., III CZ 153/02, z 20 lutego 2015 r., V CSK 239/14, z 18 marca 2015 r., III CSK 419/14, z 19 czerwca 2015 r., IV CZ 16/15, z 6 listopada 2015 r., II CZ 76/15, z 23 marca 2018 r., I CZ 33/18). Sprawdzenie to jest niezbędne, gdy od wartości przedmiotu zaskarżenia zależy dopuszczalność skargi kasacyjnej, a z okoliczności sprawy wynika, że wskazana wartość może nie odpowiadać rzeczywistemu interesowi majątkowemu skarżącego w zakresie objętym zaskarżeniem. Zakres tej weryfikacji ogranicza się do badania, czy strona

prawidłowo określiła wartość tej części przedmiotu sprawy, która odpowiada zakresowi zaskarżenia kasacyjnego.

W niniejszej sprawie skarżąca nie podniosła, że wartość została określona błędnie ani że doszło do oczywistej pomyłki. Przeciwnie – potwierdziła, że wartość ta odpowiada rzeczywistemu interesowi majątkowemu, którego ochrony dochodzi w skardze. Wartość ta została również wskazana w apelacji, co potwierdza, że zakres zaskarżenia nie uległ zmianie.

W konsekwencji, skarga kasacyjna podlegała odrzuceniu jako niedopuszczalna z mocy ustawy. Wobec nieodrżucenia jej przez sąd drugiej instancji, została odrzucona przez Sąd Najwyższy na podstawie art. 398⁶ § 3 k.p.c. w zw. z art. 13 § 2 k.p.c. i w zw. z art. 519¹ § 4 pkt 4 k.p.c.

Z uwagi na to, że skarga kasacyjna została wniesiona od postanowienia Sądu Okręgowego rozstrzygającego apelację od postanowienia wstępnego Sądu Rejonowego, rozstrzygnięcie o kosztach postępowania kasacyjnego pozostawiono do orzeczenia kończącego postępowanie w sprawie, z uwzględnieniem jego ostatecznego wyniku.

Dariusz Dończyk

(A.G.)

[r.g.]